

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın Ali YERLİKAYA tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

Basına ve kamuoyuna yansıyan bilgilere göre, Hakkari'nin Yüksekova ilçesinden Van merkezdeki hastaneye gitmek üzere yola çıkan 47 yaşındaki Hikmet Çapraz, eşiyle birlikte sabah saat 07.10 sularında Van'ın Başkale ilçesi Albayrak Karakolu önündeki jandarma arama noktasında kimlik kontrolünden geçirilmiştir. Ancak araç, bu kontrolün hemen ardından yaklaşık on dakika sonra başka bir kimlik kontrol noktasında yeniden durdurulmuştur.

İkinci kontrol noktasında görevli askerlerin, Hikmet Çapraz'ın "az önce kontrol edildik" demesi üzerine kendisini araçtan zorla indirerek yere yatırdığı, kelepçelediği ve darp ettiği belirtilmektedir. Daha sonra kontrol noktası yakınındaki bir alana götürülen yurttaşın, burada zorla soyunmaya zorlandığı, yani çıplak arama dayatmasına maruz bırakıldığı ifade edilmiştir. Bu insanlık dışı muamele, yalnızca fiziksel şiddet değil, aynı zamanda onur kırıcı bir işkence biçimi olarak değerlendirilmelidir. Hikmet Çapraz, eşiyle birlikte hastaneye giderken bu olayın yaşanması nedeniyle hem fiziksel hem de psikolojik olarak ağır bir mağduriyet yaşamıştır. Bu durum, yurttaşın yalnızca kişi dokunulmazlığı hakkının değil, aynı zamanda eşinin tedaviye erişimini engellemek suretiyle sağlık hakkının da ihlal edildiğini göstermektedir.

Olayın bir kısmının görüntü kayıtlarıyla sabit olduğu görülmektedir. Bu olay, bölgede uzun süredir gündeme gelen keyfi kimlik kontrolleri, sıklaştırılmış arama uygulamaları, çıplak arama dayatmaları ve güvenlik güçlerinin orantısız güç kullanımı iddialarını bir kez daha görünür kılmıştır. Yurttaşların aynı güzergâhta kısa aralıklarla defalarca durdurulması, kimlik ibraz etmeye zorlanması ve kötü muameleye maruz bırakılması, yalnızca bireysel bir hak ihlali değil; bölgede süregelen cezasızlık kültürünün ve sivil alanın daraltılmasının açık bir göstergesidir.

Kolluk kuvvetlerinin görevi yurttaşın güvenliğini sağlamak iken, bu tür uygulamalar güvenlik politikalarının denetimsiz güç kullanımına ve insan onurunu zedeleyen işkence biçimlerine dönüştüğünü göstermektedir. Kamuoyunda infial yaratan bu olay, İçişleri Bakanlığı'nın bölgede yürütülen güvenlik politikalarını acilen gözden geçirmesini, çıplak arama ve kötü muamele uygulamalarına son verilmesini ve sorumlular hakkında derhal işlem başlatılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu bağlamda:

1. Hikmet Çapraz'ın Van'ın Başkale ilçesinde, Albayrak Karakolu'ndaki kimlik kontrolünün ardından ikinci bir kontrol noktasında çıplak arama dayatmasına ve işkenceye maruz bırakılmasına ilişkin olarak Bakanlığınızca adli veya idari bir soruşturma başlatılmış mıdır?
2. Olay sırasında görev yapan jandarma personelinin kimlikleri ve görev kayıtları tespit edilmiş midir? Bu personel hakkında idari bir işlem yapılmış mıdır?
3. Olayın yaşandığı kontrol noktasında ve karakol çevresinde bulunan güvenlik kameraları ile vücut kameralarına ait kayıtlar incelenmiş midir? Bu kayıtların savcılığa iletilmesi sağlanmış mıdır?
4. Hakkari ve ilçelerinde son beş yıl içinde yurttaşlara yönelik kötü muamele, işkence veya çıplak arama dayatması nedeniyle açılan soruşturma sayısı kaçtır? Bu soruşturmanın kaç ceza ile sonuçlanmıştır?
5. Bölgedeki karayollarında kısa aralıklarla kurulan çoklu kontrol noktaları hangi güvenlik gerekçesiyle sürdürülmektedir? Bu uygulamaların süresiz hale getirilmesinin nedeni nedir?
6. Aynı güzergâhta kısa aralıklarla yapılan çoklu kontrollerin yurttaşların günlük yaşamını zorlaştırdığı ekonomik, sağlık ve sosyal faaliyetleri olumsuz etkilediği yönündeki şikâyetler Bakanlığınıza ulaşmış mıdır?
7. Bakanlığınız, çıplak arama, kötü muamele ve orantısız güç kullanımı gibi insan hakları ihlallerini önlemek için hangi önleyici tedbirleri almayı planlamaktadır?
8. Kolluk kuvvetlerinin vücut kamerası kullanımı ve bu kayıtların bağımsız denetimi konusunda etkin bir mekanizma mevcut mudur? Vatandaş şikâyetleri karşısında bu sistem etkili biçimde işletilmekte midir?